FYBA / Paper / Subject Code: 96001 / Foundation Course-II / 143

(मराठीरूपांतर)

(२½ तास) (एकूण गुण : ७५

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.
(२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवतात.
(३) **आवश्यकता** वाटल्यास **इंग्रजी** प्रश्नपत्रिका पहावी.

१. (अ) योग्य पर्याय लिहा (कोणतेही **आठ**) :- (८)

(१) जागतिक अर्थव्यवस्थेशी राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेच्या होणाऱ्या एकत्रिकरणाच्या प्रक्रियेला --------- म्हणतात.
(उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरण)

(२) शेतकऱ्यांच्या सर्वात जास्त आत्महत्या ------ या राज्यात झाल्या आहेत.
(मध्य प्रदेश, आंध्र प्रदेश, महाराष्ट्र)

(३) भारतीय राज्यघटनेत स्वातंत्र्याचा हक्क कलम ------- मध्ये अनुस्यूत आहे.
(१७, १८, १९)

(४) सर्व जीवांचा त्यांच्या पर्यावरणाशी असलेल्या संबंधाचा अभ्यास म्हणजे -------.
(पर्यावरणशास्त्र, जीवशास्त्र, शरीरशास्त्र)

(५) मानवी हक्क -------- आहेत.
(अमर्यादित, अतूट, काढून घेता येण्या जोगे)

(६) आमसभेने मानवी हक्क जाहीरनामा १० डिसेंबर ------ रोजी संमत केला.
(१९४५, १९४८, १९५०)

(७) शेतकऱ्यांच्या सहकार्याने उद्योगधंद्यांनी केलेली शेती आणि त्यातून मिळालेला नफा वाटून घेण्याच्या पद्धतीला --------- म्हणतात.
(कंत्राटी शेती, उद्योगी,शेती, खाजगी शेती)

(८) आम्लवर्षा हा ----- प्रदुषणाचा घातक परिणाम आहे.
(हवा, पाणी, ध्वनी)

(९) सकारात्मक ताणाला -------- हे नाव आहे.
(युस्ट्रेस, निराशा, अतीतणाव)

(१०) दैनंदिन जीवनातल्या समस्यांना --------- ताणकारक असे म्हणतात.
(वयक्तिक, संघटनात्मक, पार्श्व)

(ब) खालील विधाने **चूक** की **बरोबर** ते लिहा (कोणतेही **सात**) :– (७)

(१) आर्थिक व्यवहारांवरचे सरकारी नियंत्रण टप्प्याटप्प्याने कमी होण्याला उदारीकरण म्हणतात.

(२) जागतिकीकरणामुळे कंत्राटी कामगारांच्या प्रमाणात (एकूण कामगारवर्गाच्या संदर्भात) वाढ झाली आहे.

(३) राज्यघटनेच्या कलम २२ अनुसार अस्पृश्यतेचे निर्मूलन झाले आहे.

(४) मानवी हक्क जाहीरनाम्याच्या कलम ३ ते १६ मध्ये आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक हक्क अनुस्यूत आहेत.

(५) पूर्वग्रहांचे पर्यावसन चाकोरीबद्ध विचारात होते.

(६) अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य हा अमर्यादित हक्क आहे.

(७) जिवाणू, कीटक आणि बुरशी हे पर्यावरणातील प्राथमिक उत्पादक आहेत.

(८) लोकसहभाग हे शाश्वत विकासाचे एक महत्त्वाचे तत्त्व आहे.

(९) नागरी सुविधांच्या अभावामुळे वयक्तिक ताण निर्माण होतो.

(१०) दोन नकारात्मक पर्यायांमधील निवड हा दृष्टिकोन–दृष्टिकोन–संघर्ष आहे.

२. भारतात आर्थिक उदारीकरणाचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

२. 'जागतिकीकरण आणि खाजगीकरणामुळे भारतात रोजगाराच्या भरपूर संधी उपलब्ध झाल्या आहेत.' चर्चा करा.

३. 'मानवी हक्कांची' व्याख्या करून त्यांच्या, प्राचीन ते आधुनिक काळापर्यंतच्या उत्क्रांतीची चर्चा करा. (१५)

किंवा

३. भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत हक्कांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा आणि घटनात्मक संरक्षणाच्या हक्काचे परीक्षण करा.

४. पर्यावरण ऱ्हासाला कारणीभूत असलेल्या वेगवेगळ्या कारणांचे परीक्षण करा. (१५)

किंवा

४. सामाजिकीकरण ही संकल्पना स्पष्ट करा. व्यक्तीच्या विकासात सामाजिकीकरणाचे घटक काय भूमिका बजावतात ते स्पष्ट करा.

५. संघर्षाचे प्रकार स्पष्ट करा आणि संघर्षांना सामारे जाण्यासाठी करायच्या युक्त्यांची चर्चा करा. (१५)

किंवा

५. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही **तीन**) :–

(अ) स्थलांतराची कारणे.

(ब) मानवी हक्क जाहीरनाम्याचे महत्त्व.

(क) शाश्वत विकासाचे घटक

(ड) मॅस्लॉचा आत्मपूर्वीचा सिद्धांत.

(क) ताणाची कारणे.

F B

QP Code : 0401

(2½ Hours) **[Total Marks : 75**

N.B. : (1) **All** questions are **compulsory**.
(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks

1. (a) Choose the correct alternative (any **eight**) :- **(08)**

(i) ___________ means the integration of national economy with the world economy.
(Liberalisation, Privatisation, Globalisation)

(ii) Maximum number of farmers' suicides have occured in the state of _____.
(Madhya Pradesh, Andhra Pradesh, Maharashtra)

(iii) Right to Freedom is enumerated in Article ______ of Indian constitution.
(17, 18, 19)

(iv) _______ is the study of all living systems in relation to their envireonment.
(Ecology, Biology, Physiology)

(v) Human Rights are _____________.
(absolute, inalienable, revocable)

(vi) The General Assembly adopted UDHR on 10th December, _________.
(1945, 1948, 1950)

(vii) Working with the farmers by corporate firms and sharing the profit is known as ___________.
(Contract farming, Corporate farming, Private farming)

(viii) Acid Rain is one of the harmful effects of _________ pollution.
(Air, Water, Noise)

(xi) ________ is a term used to describe positive stress.
(Eustress, Distress, Hyperstress)

(x) Hassels of everyday life are __________ stressors.
(Individual, Organisational, Background)

(b) State whether the following statements are **True** or **False** (any **seven**) : **(07)**

(i) Progressive elimination of government control over economic activities is known as liberalisation.

(ii) Globalisation has resulted in increase of ratio of contractual workers to total workers.

(iii) Article 22 of Indian constitution abolishes untouchability.

(iv) Articles 3-16 of UDHR proclaim economic, social and cultural rights.

(v) Prejudice leads to in formation of stereotypes.

(vi) Freedom of speech and expression is an absolute right.

(vii) Primary producers are small living beings such as bacteria, insects and fungi in the ecosystem.

(viii) Public participation is one of the guiding prinicples of sustainable development.

(ix) Lack of civic amenities is an individual stressor.

(x) Choice between two negative altermatives is known as approach-approach conflict.

[TURN OVER

2. Explain the benefits and limitations of economic liberalisation in India. (15)

OR

2. 'Globalisation and privatisation have provided innumerable employment oppurtanities in India'. Discuss.

3. Define 'Human Rights' and discuss the origin and evolution of human rights from ancient to modern period. (15)

OR

3. Discuss the characteristics of Fundamental Rights enshrined in our Constitution and examine the constitutional provisions which guarantee Right to Constitutional Remedies.

4. Examine the various factors responsible for environmental degradation. (15)

OR

4. Explain the concept of socialization and examine how the agents of socialization play an important role in the development of individual.

5. Explain the various types of conflict and elaborate the startegies for coping with conflicts. (15)

OR

5. Write short notes on (any **three**) :–
   (a) Causes of Migration
   (b) Significance of UDHR
   (c) Components of suitainable development
   (d) Maslow's theory of self-actualization
   (e) Causes of Stress.

(मराठीरूपांतर)

(२ $^{१}/_{२}$ तास) **(एकूण गुण : ७५)**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.
(२) **उजवी**कडील अंक **पूर्ण** गुण दर्शवतात.
(३) **आवश्यकता** वाटल्यास **इंग्रजी** प्रश्नपत्रिका पहावी.

१. (अ) योग्य पर्याय लिहा (कोणतेही **आठ**) :– **(८)**
   (१) जागतिक अर्थव्यवस्थेशी राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेच्या होणाऱ्या एकत्रिकरणाच्या प्रक्रियेला --------- म्हणतात.
   (उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरण)
   (२) शेतकऱ्यांच्या सर्वात जास्त आत्महत्या ------ या राज्यात झाल्या आहेत.
   (मध्य प्रदेश, आंध्र प्रदेश, महाराष्ट्र)
   (३) भारतीय राज्यघटनेत स्वातंत्र्याचा हक्क कलम ------ मध्ये अनुस्यूत आहे.
   (१७, १८, १९)
   (४) सर्व जीवांचा त्यांच्या पर्यावरणाशी असलेल्या संबंधाचा अभ्यास म्हणजे ------.
   (पर्यावरणशास्त्र, जीवशास्त्र, शरीरशास्त्र)